

5. Odpoveď ministra životného prostredia Slovenskej republiky J. Budaja na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky F. Kuffu podanú 17. septembra 2021 vo veci naplnenia bodov v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, ktoré sa dotýkajú životného prostredia, ochrany prírody, lesov a krajiny

**MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Ján Budaj

*minister životného prostredia
Slovenskej republiky*

KANCELÁRIA PRE NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	
Dátum zaevidovania: 20 -10- 2021	
Číslo spisu: PREDS-226-1/2021	
Listy: 6/-	Prílohy: 0/-
RZ	ZH

Bratislava **18.** októbra 2021
Číslo: 52522/2021

Vážený pán poslanec,

dňa 21. septembra. 2021 bola na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky doručená Vaša interpelácia vo veci životného prostredia, ochrany prírody, lesov a krajiny. Interpeláciu mi pod číslom PREDS-226/2021 postúpil predseda Národnej rady Slovenskej republiky.

1. Na Európsky deň národných parkov, 24. mája 2021, postúpilo ministerstvo životného prostredia (MŽP) do legislatívneho procesu novelu zákona o ochrane prírody a krajiny týkajúcu sa prevedenia správy tých lesov vo vlastníctve štátu, ktoré sú v národných parkoch v 3., 4. a 5. stupni ochrany, pod správu Štátnej ochrany prírody SR (TS MŽP z 24.5.2021) . Čo vás nakoniec viedlo k tomu, že ste vzápätí v spolupráci s poslancami NR SR (TS MŽP zo 4.6.2021) predložili tieto legislatívne zmeny už 28.5.2021 ako návrh skupiny poslancov, pričom tento rozširuje prevod správy na všetky pozemky vo vlastníctve štátu, ktoré sa v celosti alebo sčasti nachádzajú v národných parkoch?

Novelizácia zákona o ochrane prírody a krajiny je nevyhnutným krokom k zlepšeniu situácie v chránených územiach. Poslanci NR SR majú neodhateľné právo iniciovať vlastné návrhy, a MŽP túto iniciatívu víta, pretože je plne v súlade s riešeniami, ktoré ministerstvo pripravovalo v novele zákona o ochrane prírody a krajiny. Tento historický krok pre ochranu prírody podčiarkuje aj skutočnosť, že Slovensko môže mať konečne po 73 rokoch od formálneho vyhlásenia nášho prvého národného parku skutočné národné parky, ktoré budú spravovať a chrániť prírodné bohatstvo.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky podporuje poslanecký návrh novely zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorá už prešla v prvom čítaní. Kľúčovým nástrojom reformných zmien v riadení národných parkov je práve prechod správy lesných pozemkov vo vlastníctve štátu v národných parkoch pod správu štátnej organizácie ochrany prírody a krajiny.

Ako sa uvádza aj v dôvodovej správe k poslaneckému návrhu zákona, najdôležitejším faktorom, prečo princípy ochrany prírody na Slovensku nie je možné dostatočne uplatňovať obdobne ako v okolitých štátoch Európskej únie, predovšetkým v národných parkoch, je nefunkčný model

správy týchto území. Zásadným nedostatkom je, že organizácia ochrany prírody a krajiny, ktorá bola štátom zriadená za účelom zabezpečovania starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, na Slovensku priamo nespravuje pozemky v týchto územiach, z čoho vyplýva celý rad problémov pri zabezpečení účinnej ochrany týchto území. Poslanecký návrh bude po schválení ďalším zásadným krokom k dosiahnutiu transformácie národných parkov na Slovensku.

Je tiež dôležité zdôrazniť, že jednotnú správu chránených území predpokladá už Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030 Zelenšie Slovensko), ktorú schválila vláda Slovenskej republiky vo februári 2019 po celospoločenskej diskusii. Menovite je v nej uvedené, že „pre efektívne fungovanie a riadenie národných parkov, ako aj iných chránených území je optimálna ich integrovaná správa“. Rovnako je tento princíp deklarovaný v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2024 a taktiež je ukotvený ako jeden z míľnikov v rámci Plánu obnovy a odolnosti Slovenska.

Nakoľko predkladaným návrhom zákona sa sleduje, aby došlo k prechodu pozemkov vo vlastníctve štátu v národných parkoch, týka sa aj pozemkov, na ktorých sa národný park nachádza len z časti, keďže nie vždy hranica národného parku kopíruje hranicu parciel katastra nehnuteľností. Návrhom zákona prechádzajú do správy štátnej organizácie ochrany prírody a krajiny pozemky nachádzajúce sa v národných parkoch. To, že v rámci svojej pôsobnosti vymedzenej v zákone má uvedené, že spravuje pozemky v chránených územiach a ich ochranných pásmach nadobudnuté podľa zákona a osobitných predpisov, znamená, že môže spravovať aj pozemky vo vlastníctve štátu, ktoré sa nachádzajú aj mimo národných parkov, ak ich nadobudla napr. na základe uplatnenia predkupného štátu, prevodom správy štátneho majetku alebo z iných dôvodov.

2. **Národné parky sú len jednou z ôsmich foriem chránených území spadajúcou pod územnú ochranu prírody. Ako a kedy chcete naplniť bod PVV: Vláda SR zabezpečí jednotnú správu chránených území pod MŽP SR?**

Kľúčovým nástrojom na naštartovanie reformných zmien je prechod správy štátnych lesných pozemkov v národných parkoch pod správu štátnej organizácie ochrany prírody a krajiny v zriaďovateľskej pôsobnosti rezortu, ktorého primárnou úlohou je ochrana prírody a biodiverzity.

Skutočnosť, že v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2024 sa hovorí o zabezpečení jednotnej správy chránených území neznamena, že sa má týkať všetkých území, ktoré zákony Slovenskej republiky označujú ako „chránené“ vrátane napríklad chránených vtáčích území, obecných chránených území alebo chránených ložiskových území. Národné parky sú jednou z kategórií chránených území, pričom cieľom je, aby správu pozemkov v týchto územiach vykonávali štátne organizácie ochrany prírody a krajiny. Vzhľadom na rozličné kategórie chránených území, z ktorých každá si vyžaduje odlišný prístup, je zrejmé, že nie je možné pre každú kategóriu zvoliť rovnaký systém správy a manažmentu.

3. **V apríli minulého roku ste sa s bývalým ministrom Jánom Mičovským dohodli na vytvorení stálej medzirezortnej komisie pre lesy (Veľkonočná dohoda o lesoch), kedy ste vyslovili presvedčenie že sa dá nájsť zhoda v pohľade lesníkov, ochranárov a drevárov, ktorej základom bude rešpekt k prírode a zdravej krajine. Prečo pri tvorbe návrhu novely zákona o ochrane prírody a krajiny a očakávaných sporných otázkach s ňou súvisiacich ste neiniciovali rokovanie tejto komisie, tak ako je to uvedené v PVV (Sporné otázky sa**

budú posudzovať spoločným expertnými skupinami lesníkov, ochranárov, krajinárov i ekonómov)?

Návrh novely zákona bol predložený poslancami Národnej rady Slovenskej republiky a teda nebol daný časový priestor na prediskutovanie tejto témy v rámci medzirezortných komisií. Uvedené však nebráni tomu, aby odborná diskusia k novele zákona prebiehala už po predložení návrhu do Národnej rady Slovenskej republiky. Z iniciatívy Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky sa k problematike novely zákona uskutočnila odborná konferencia v hoteli Bôrik a odborná diskusia prebehla aj priamo v regiónoch, keď zástupcovia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v spolupráci so zástupcami Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky viedli odborné diskusie o spôsobe a podmienkach prechodu správy pozemkov so zástupcami štátnych aj neštátnych vlastníkov lesa v jednotlivých národných parkoch, ako aj zástupcami obcí a záujmových skupín.

Zo strany Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky nebolo dôvodné iniciovať zasadnutia medzirezortnej komisie pre lesy, keďže všetky otázky súvisiace s problematikou návrhu zákona boli prediskutované na uvedených rokovaníach.

4. **Sekcia rozpočtovej politiky MF v stanovisku k rozpočtovým dôsledkom návrhu novely zákona považuje za potrebné kvantifikovať predpokladané zvýšené vplyvy na rozpočet verejnej nielen na bežný rok, ale aj tri nasledujúce rozpočtové roky spolu s uvedením návrhu na úhradu týchto zvýšených výdavkov. Sú už pre medzirezortné pripomienkové konanie známe a pripravené výsledky analýzy efektivity, ekonomických, sociálnych a environmentálnych dopadov prevodu správy NP pod MŽP SR? Vedia občania, daňovní poplatníci, čo ich to bude stáť v porovnaní s terajším stavom?**

V súvislosti s predložením návrhu zákona do medzirezortného pripomienkového konania bola vypracovaná analýza vplyvov návrhu zákona na verejné financie, ktorá obsahuje aj súhrn vplyvov na rozpočet verejnej správy a návrh na ich financovanie. Táto bola následne na základe zaslaných pripomienok po ukončení medzirezortného pripomienkového konania ešte ďalej dopracovaná a ako súčasť materiálu k návrhu zákona predložená na rokovanie vlády Slovenskej republiky.

Celkovo možno konštatovať, že vďaka tomu, že štátne organizácie ochrany prírody a krajiny budú môcť čerpať finančné prostriedky na starostlivosť o lesy v národných parkoch zo zdrojov Európskej únie, bude táto správa menej nákladná ako v prípade štátnych podnikov, a to napriek tomu, že nebude už založená na hospodárskom využívaní lesa a dosahovaní zisku, ale na takej starostlivosti o lesy, ktorá bude plniť ciele ochrany národných parkov a podporovať výlučne prírode blízke obhospodarovanie lesa v území.

5. **Je správne a voči ostatným vlastníkom lesov spravodlivé, keď správu štátnych pozemkov v NP bude vykonávať odborná organizácia (ŠOP), pre ktorú platia výnimky zo zákona o ochrane prírody a krajiny? Ako chce MŽP v týchto prípadoch zabezpečiť rovnocenné postavenie vlastníkom, ktorým bez ich súhlasu vyhlásil štát ich majetok za súčasť NP?**

Pre štátnu ochranu prírody Slovenskej republiky zákon ustanovuje výnimky pre činnosti, ktoré vykonáva alebo obstaráva pri zabezpečení plnenia jej úloh podľa zákona, ak ide o prieskum, výskum, monitoring, označovanie a starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny, t.

j. uvedená výnimka je podmienená výlučne plnením úloh ustanovených zákonom. Pokiaľ ide o starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny, zákon upravuje aj pre iných správcov a vlastníkov výnimky, na základe ktorých môžu takúto činnosť vykonávať, ak je v súlade so schválenou dokumentáciou ochrany prírody a krajiny alebo v prípade, že nebola schválená, ak tak vopred písomne určil orgán ochrany prírody príslušný na vydanie súhlasu alebo udelenie výnimky.

6. **Ako chce MŽP garantovať, že nedôjde k donútenému vyvlastňovaniu pôdy v chránených územiach, keď už malo snahu túto myšlienku presadiť v návrhu zákona o významných investíciách, ktorý ide do druhého čítania NRSR?**

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky nikdy nemalo záujem ani snahu presadiť vyvlastňovanie pozemkov v chránených územiach z titulu ochrany prírody a krajiny a to ani v súvislosti s návrhom zákona o významných investíciách, takéto interpretácie zásadne odmietame. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky má však určite záujem využívať existujúce mechanizmy určené zákonom (predkupné právo a pod.). Samozrejme v týchto mechanizmoch je aj druhý partner, ktorým je vlastník pozemku, a teda tento záujem musí byť určite obojstranný.

7. **Akým spôsobom chcete vykonať cielenú zonáciu NP zaradením najmenej 50 % rozlohy ich územia do 5. stupňa ochrany v súlade s medzinárodnými kritériami IUCN, keď najväčšie podiely výmery v dnešných národných parkoch (viac ako 70 %) sú v stupni ochrany 3, kde sa nepretržite niekoľko storočí lesy obhospodarujú, kde je veľký podiel človekom pozmenených lesných ekosystémov, ktoré bez prispenia nebudú schopné v krátkom čase dosiahnuť čo najprírodnejší stav a teda sa tam nedá ani vnímať nedotknutá príroda.**

Samozrejme lesy u nás človek nejakým spôsobom ovplyvňuje od nepamäti, nehovoríme napríklad len priamo o súčasnej ťažbe dreva. Počas valašskej kolonizácie sa v horských pásmach výrubom stromov vytvárali rozsiahle neprirodzené hole, ktoré následne slúžili ako pastviny. Počas tých storočí tak možno badať rozličné vplyvy a trendy, ktoré sa určite prejavili na kvalite našich lesov. To však určite neznižuje ich celospoločenský význam. V súčasnosti sa napríklad na úrovni Európskej únie intenzívne hovorí o obnove ekosystémov, teda každý les sa určite môže posunúť smerom k zvýšeniu svojej prirodzenosti.

Podľa kritérií Medzinárodnej únie pre ochranu prírody (IUCN) územie národného parku musí byť dostatočne veľké na to, aby obsahovalo jeden alebo viacero ucelených ekosystémov, ktoré neboli podstatne zmenené prebiehajúcim nevhodným alebo nadmerným využívaním, t. j. v žiadnom prípade sa nemusí jednať o územia s "nedotknutou prírodou". Takéto územia sa na území Slovenska vyskytujú len v nedostupných terénoch z toho "nedotknuté" pralesy sa podľa odborníkov nachádzajú len na malom území v Nefcerskej a Kôprovej doline v Tatranskom národnom parku. Dosiahnutie najmenej 50%, resp. z dlhodobého hľadiska 75% výmery bezzásahovej zóny je cieľom pre všetky národné parky, ktorý vyplýva zo zákona a v závislosti od konkrétneho národného parku sa navrhne taká ochrana, aby bol dosiahnutý buď to dátumom vyhlásenia národného parku alebo keď to bude potrebné, v dlhšom časovom horizonte.

Ako príklad uvediem Šumavu. Svetový kongres IUCN prijal rezolúciu, v nej vyzval Českú republiku k náprave starostlivosti o Národný park Šumava. Kongres IUCN v rezolúcii vyzval ku konkrétnym krokom, ktoré je potrebné urobiť, aby Šumava mohla zostať národným parkom i podľa medzinárodných kritérií. V rezolúcii sa uvádza, že ak má Šumava zostať národným

parkom podľa medzinárodných kritérií, musí Česká republika splniť minimálne dve podmienky. Jednak rozloha takzvaného bezzásahového územia musí byť bezodkladne zväčšená na 30 percent plochy národného parku, jednak sa má vytvoriť v súlade s vedeckými odporúčaniami záväzný harmonogram pre ďalšie rozširovanie územia ponechaného prírodnému vývoji na najmenej polovicu rozlohy národného parku do roku 2030.

8. **Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 požaduje zachovať všetky lesy v dobrom zdravotnom stave, aby si zachovali svoju funkciu z hľadiska ochrany biodiverzity a klímy. Ako prispeje ponechanie 50 % (perspektívne 75 %) územia národných parkov v režime bezzásahovosti k naplneniu tohto cieľa?**

Stratégia Európskej únie v oblasti biodiverzity do roku 2030 požaduje zákonom chrániť minimálne 30 % pevninských a 30 % morských oblastí v Európskej únii a integrovať ekologické koridory v rámci skutočnej transeurópskej siete prírody. Súčasne požaduje prísne chrániť aspoň tretinu chránených území v rámci Európskej únie vrátane všetkých zostávajúcich klimaxových lesov a pralesov, čo v praxi znamená 10 % pevninských a 10 % morských oblastí v rámci Európskej únie. Ponechanie 50 % (perspektívne 75 %) územia národných parkov v režime bezzásahovosti bude určite príspevkom k naplneniu tohto cieľa.

9. **Vo verejných vystúpeniach často prezentujete názor, že lesy sú „továreň“ a lesníctvo „priemysel“ výroby dreva. Súhlasíte s tým, že moderné slovenské lesníctvo bolo, je a vždy musí byť „priemyslom“ výroby lesa a plánovite obhospodarované lesy musia ľuďstvu trvalo a vyvážené poskytovať všetky ním požadované služby a produkty a všetky sú hodné mimoriadnej ochrany?**

Samozrejme všetky lesy si zasluhujú mimoriadnu ochranu. Lesy plnia rôzne funkcie, ktoré môžu byť produkčné i mimoprodukčné, pričom závisí od konkrétneho územia, ktorá z funkcií bude preferovaná.

10. **Dá sa očakávať, že dôjde k naplneniu bodu PVV: Vláda SR zváži zlúčenie odborov starostlivosti o životné prostredie s pozemkovo-lesnými odbormi, a tým aj k vytvoreniu spoločného ústredného orgánu štátnej správy?**

Zlúčenie odborov starostlivosti o životné prostredie s pozemkovými a lesnými odbormi na okresných úradoch je podmienené vytvorením spoločného ministerstva pre uvedené oblasti, keďže jeden odbor nemôžu riadiť dve ministerstvá. V súčasnosti Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky fungujú ako samostatné rezorty a zlúčenie uvedených oblastí pod jeden rezort nie je na programe dňa.

11. **Podľa Vás, kedy dozrie čas pre vypracovanie jednotného zákona o lesoch a ochrane prírody?**

Je potrebné si uvedomiť pôsobnosť obidvoch zákonov. Kým zákon o lesoch v praxi rieši hospodárenie v lesoch na lesných pozemkoch, zákon o ochrane prírody a krajiny rieši krajinu ako celok, teda okrem toho napríklad poľnohospodársku i mestskú krajinu alebo mokrade, kde interaguje s množstvom ďalších právnych predpisov. Teda zákon o lesoch je len jedným, hoci veľmi dôležitým zákonom, ktorý musí byť zosúladený so zákonom o ochrane prírody a krajiny.

V súčasnosti sa Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky nezaoberá vypracovaním návrhu nového zákona, ktorý by upravoval aj problematiku obsiahnutú v zákone o lesoch, keďže prioritou sú v súčasnosti novely zákona o ochrane prírody a krajiny súvisiace s reformou ochrany prírody. Podľa rámcového plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na VIII. volebné obdobie je návrh legislatívneho zámeru jednotného zákona o lesoch a ochrane prírody v gescii Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky zaradený na IV. štvrt'rok 2023.

S úctou

Vážený pán
Filip Kuffa
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Boris Kollár
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava